

118
Lietuvos TSR, 1984 m. spalio 30 d.

М Е С Т А М И С Т

Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos vardu

1984 m. spalio mėn. 30.

Vilniaus mieste

Lietuvos TSR Aukščiausiojo teismo teisminė
baudžiamųjų bylų kolegija,

susidedanti iš pirmininkaujantįjo teismo nario A. POKSNIŲKO,
liaudies teisėjo V. BUDKAVIČIŲS ir A. KAVALIŲSKO,
sekreterijant V. Čekauskaitai,
dalyvaujant prokurorui J. Jakubickiui,
gynėjui A. Valskamskui.

teismojame posėdyje išnagrinėjo baudžiamąją bylą, kurioje

С а м б р а с к а с Jonas, Irena, gimę 1931 m.
balandžio 25 d. Panevėžio rajone Krelio kaime, lie-
tuvis, TSRS pilietis, nepartinis, vedęs: turintis
aukštąjį išsilavinimą, technikos mokslų kandidatas,
ne karo prievolininkas, teistas 1945 m. spalio 26 d.
pagal KVRK BK (1926 m. redakcijoje) 36-1-a ir
37-11 str. laisvės atėmimo deliktinei mirtį, teistu-
mas išnykęs, dirbantis Vicegjuginians technico-
liacinų ir akustinių statybinių medžiagų ir dirbi-
nių mokslinio tyrimo institute "Termisolocija"
vyresniajame mokslinio bendradarbio, gyvenantis
Vilniuje

kaulins

pagal padaręs nusikaltimą, namstyto Lietuvos TSR BK 88 str. 1 d.

Išnagrinėjusi baudžiamąją bylą, teisminė kolegija

н а с т а т а :

L. Sambrasukas Jonas ir Vilniaus miestuose, turėdamas tik-
rą susilpnintą Tarybų valdžią, vėrė antitarybinę agitaciją ir
propagandą grožio, daugelio, platinę ir laikė patinimo tikslu
šmeikštą, šmeiklinčią tarybinę valdžią ir visuomeninę sant-

Литовской ССР
10 Отдел
№ 10/10060

varnų literatūra, būtent:

Apie 1960-1981 m. parašė ir atspausdino rašomąja mašinėle platinimo tikslu ne mažiau kaip 2 egzempliorius rašinio, pavadinto "Pamirštojo prisiminimai", kuris buvo išplatinti Kauno miesto;

1979-1984 m. kovo mėn. parašė 93 sąsiuvinų egzistencijos menarinio pobūdžio rašinį, pavadintą "Gyvenimo skizmas", atspausdino rašomąja mašinėle po 2 egzempliorius rašinio I dalies, pavadintos "Jaunystės pėdsakai" ir II dalies, pavadintos "Rašinių keliai", susidedančios iš 2 skyrių bei pradėjo spausdinti 6 egzempliorius III dalies, pavadintos "Laisvės aiškiniai" bei platino šį rašinį;

1983 m. gruodžio mėn. davė skaityti II-osios menarų dalies I skyrių Kėdainių rajono gyventojai A. Alakuvienai.

1983 m. rugpjūčio mėn. davė skaityti menarų I dalį ir II dalies pirmąjį skyrių, o 1984 m. kovo 19 d. II dalies antrojo skyrių Vilniaus miesto gyventojui J. Fabijonavičiui;

1981 m. parašė platinimo tikslu antitarybinio turinio straipinį "Vilniaus "demokratiškumas" šalis pasyalyje arba tos šalies konstitucijoje jos piliečio požiūriu" ir pasirašė jį B. Stasėnkaičio slapyvardžiu. Šis straipsnis 1980 m. buvo atspausdintas B nelegaliame leidinyje "Perspektyvos" Nr. 81, kuris buvo platintas Lietuvoje TSK ir už jos ribų, o straipsnio rankraštis buvo perduotas L. Dambrauskui bendradarbei L. Kulvietyčiai;

1981 m. platino Vilniaus miesto antitarybinio šovietiško turinio straipsnius "Antisovietiškos tautinio klausimo šviesoje "Ordinonarije", ir "Apšviest Aleksandro Solženicyno 60-asis jubiliejus ir penkerių metų išėjimas iš TSK sukaityti" -davė jame skaityti J. Fabijonavičiui;

Iki 1944 m. kovo mėn. laikė save būte plotinimo tikslu antitarybinio, šovietiško turinio žodžių lapų rankraštį, pavadintą "Pastebėtojo prisiminimai". Ištraukos iš 2 dalies", atspausdintą 3 egzempliorių bei tokio pat turinio rašinius "Bausmė be nusikaltimo", "Apie mūsų psichiką", "Užteks tik priminti".

L. Dambrauskas kaltas neprisipažino. Jis parodė, kad apie 1960 metus pradėjo rašyti atsisavinimą I variantą, tačiau rašinio "Pastebėtojo prisiminimai" neatspausdino. Tokie pavadinimo rašinyje, išplatintas Kaune mieste, parašytas ne jo, o tik pasirašojant jo atsisavinimu. Memuarinio pobūdžio rašinį, pavadintą "Vyvenim skimirkos" parašė ir atspausdino jis, tačiau platinti jo neketino, A. Linkuvienei šio rašinio skaityti nedavė, o ji pati, be jo leidimo, pasiėmė, rašinio II dalies 1 skyrių. J. Fabijonavičiui davė rašinio I-ją dalį ir 2 dalies abu skyrius pasaugoti, bet neskaityti. Memaruose vaisingai įvykimo, kaip juos suprato aprašomąjį metu. Laikė, kad rašinyje išdėstytais teiginiais antitarybinė agitacija ir propaganda nebuvę vedama. Straipsnio "Panašus demokratizmas" dalis pasaulyje arba tos pačios dalies konstitucija jos piliečio pašalinis nesukūrė, o tik persirašė jį iš universiteto rastos brošiūros, ketindamas jį panaudoti teoriniame seminare. Šį rankraštį perdavė seminaro vadovui, kuris yra miręs. Leidinio "Perspektyvos" leidėjams straipsnis neperdavė. Kaip atsidūrė rankraštis L. Kalvietytės būte nežino. 3 antitarybinio turinio straipsnių J. Fabijonavičiui neperdavė. 3 egzempliorių atspausdinto rašinio "Pastebėtojo prisiminimai" ištraukos iš 2 dalies", rašinius "Bausmė be nusikaltimo", "Apie mūsų psichiką", "Užteks tik priminti" gavo iš šios metu jau mirusio

51

A. Ambriukaitis, jį platinti neketina, bei kurias toliau paminėtoje susidarius savo vardu.

Mašino "Pamarktojo prisiminimai" pasaminti platinti tikrai.

1976 m. liepos mėn. iš A. Ugenko ir 1983 m. iš A. Banašio gauti du vienodo turinio mašinraščiai "Pamarktojo prisiminimai".

Lindytos A. Ugenkos parašas, kad mašinraštį jie rado patalose dešimtoje.

Kratos protokolu nustatyta, kad L. Dambrauskas buvo rasti 2 naudoto kalkinio popieriaus lapai, o dokumentų techninio tyrimo ekspertizės išvada nustatyta, kad šie lapai buvo parašyti spausdinant rašomojo mašinos gauti iš A. Ugenko ir A. Banašio mašini 101, 102 ir 103 lapus.

Apšilęs nustatyta, kad rašomojo "Pamarktojo prisiminimai" savo turiniu, stiliumi, dalyje pavadinimais, faktine medžiaga sutampa su L. Dambrausko rašomu "Gyvenimo akimirkos" antrąja dalia mi "Kandis keliui".

Tuo būdu šiais įrodymais nustatoma L. Dambrausko rašomojo, kad šis kurtas parašas ne jis, bei jo nespausdino rašomojo mašinos. Apšilęs metu gauti duomenys liudija, kad rašomojo autorius yra L. Dambrauskas. Faktas, jog teismineje buvo rasti kalkinio popieriaus lapai, parašyti spausdinant rašini, įrodo, kad jis daugias šį rašinį. Netikėti kratos protokole bei dokumentų techninio tyrimo ekspertizės išvadoje nustatytais duomenimis kolegija neturi pagrindo. Tai, kad L. Dambrauskas parašytas ir pdaugintas kurtas buvo platintas kurtas mieste, įrodo, kad jis buvo pagamintas platintais tikrai.

Remiantis apšilęs rašomo kurtas, dauginamas, platinti mas bei laikoma platintais tikrai.

Kratos protokolais nustatyta, kad L. Dambrauskas buvo

594

Vilniaus bei A. Dambrauskienės būsimo knygos rašymo memorinio pobūdžio rašinyje "Gyvenimo akimirkos", parašytas 53 įvairiuose egzempliuose, rašiniuose, kuriame atspausdintas L. Dambrauskės memuarų II dalis 2 skyrius, tryliką lapų III-sios memuarų dalies šekiusios egzemplioriuose, 27 naudoto kelkinto popieriaus lapai, rašomoji mašinėlė "Smith-Corona" Nr. 43164, o J. Pabijonavičius būsimo rašti L. Dambrauskės memuarų I dalies ir II dalies 2 knygi rašiniuose.

Atliksenos tyrimo ekspertizės išvada nustatyta, kad memuarinio pobūdžio rašiniui 53 egzempliuose parašė L. Dambrauskė, o techninio dokumentų tyrimo ekspertizės išvada nustatyta, kad rašomoji mašinėlė "Smith-Corona" bei 27 kelkinto popieriaus lapai buvo panaudoti spausdinant L. Dambrauskės memuarų "Gyvenimo akimirkos".

Liudytoja A. Dambrauskienė pareiškė, kad L. Dambrauskė parašė atsiminčius, kurių pirmas ir antras dalyje buvo atspausdintos trinis egzemplioriais, o trečiasji buvo pradėta spausdinti šekius egzemplioriais.

Liudytojas J. Pabijonavičius pareiškė, kad L. Dambrauskė davė jam pasinaikyti savo memuarų I-ją dalį ir II-osios dalies pirmąjį skyrių, o vėliau dar ir II-osios dalies antrąjį skyrių.

Liudytoja A. Liakavičienė pareiškė, kad L. Dambrauskė davė būsimo perdavė jai pasinaikyti savo memuarų vieną dalį.

Tuo būdu šiais įrodymais nustatyta, kad L. Dambrauskė parašė memuarinio pobūdžio rašinį "Gyvenimo akimirkos" ir atspausdino pirmąsias 2 jo dalis bei pradėjo spausdinti trečiąją dalį. Nustatyta, kad šis rašinys buvo rašomas platiname tiklenu bei platiname. Liudytojai A. Liakavičienė ir J. Pabijonavičius, kurių pareikšmis netikėti Kolegijoje neturi pagrindo, pare-

dė, kad L. Dambrauskas perdavė jiems skaityti rašinį. Apie platinimo tikslą liudija ir šio rašinio spaudinimų egzempliorų kichis.

straipsnis "TSRS - "demokratiškesnė" šalis pasaulyje arba tos šalies konstitucija jos piliečio požiūriu" sukūrimas bei platinimas.

Kratos protokolu nustatyta, kad 1975 m. rugpjūčio 8 d. buvusios L. Dambrausko bendradarbės L. Kalviciūtės buvo rastos rankraštis, pavadintas "TSRS Konstitucija. TSRS "demokratiškesnė" šalis pasaulyje" jos autoriumi nurodytas S. Čiulinskis.

Nelegalaus leidinio "Perspektyvos" Nr. 21 apšiuva nustatyta, kad jame patalpinamas to paties autoriaus straipsnis "TSRS - "demokratiškesnė" šalis pasaulyje arba tos šalies konstitucija jos piliečio požiūriu".

Rankraščio apšiuva nustatyta, kad jame gausu redakcinio pobūdžio bei kitų patalymų.

Atliktos tyrimo ekspertinės aktų nustatyta, kad šį rankraštį parašė ir patalysmus jame padarė L. Dambrauskas.

Rankraščio ir straipsnio apšiuva nustatyta, kad straipsnis visiškai tapatus rankraščiui su visais jame esančiais patalymais.

Šiais įrodymais paneigtas L. Dambrausko teiginys, kad straipsnį jis nusirašė nuo universitete rastos brošiūros. Rankraštyje esantys patalymai, kai kurių teiginių koregavimas ir pan. rodo, kad L. Dambrauskas jį parašė, o ne perrašė. Liudytoje P. Kaikaris parodymais taip pat nepatvirtina jo parodymų. Jis nurodė, kad brošiūra buvo parašyta filosofijos mokslų kandidate ir jam susidarė vaizdas, kad tai yra mokymo priemonė. Tuo tarpu L. Dambrausko rašinyje gausu antitarybinių, šovinistinių

75H

teiginių. Nelegalios L. Dambrauskos kvirtinimas, kad ši rašini
jis parašė kaip referatą oficialiam išsteigimui, svarstant naują
ją TSRS Konstituciją teoriniame seminare. Kadangi L. Dambrauskos
parašytas straipsnis buvo perduotas L. Kulvištytei bei patalpin-
tas nelegalioje leidinyje, nesabejotina, kad jis buvo sukurtas
platinimo tikslu bei buvo platinamas.

"Straipsnių "antisemitizmas tautinio klusios žviegė",
"Ordinacija", "Palyginti Aleksandro Solženicyno 60-me-
čio jubiliejų ir penkerių metų išėjimo iš 1939 metų
slatinimas.

Kreatos protokolu nustatyta, kad J. Fabijonavičius buvo
rašti šie straipsniai.

Ludytojas J. Fabijonavičius pareiškė, kad šiuos straips-
nius jam davė paskaityti L. Dambrauskas.

Parengtinio tyrimo metu L. Dambrauskas pripažino, kad
davė J. Fabijonavičiui šiuos straipsnius (1 t.b.l. 125).

Tuo būdu šiais įrodymais nustatyta, kad L. Dambrauskas
perdavė J. Fabijonavičiui rašytus straipsnius, t.y. juos plati-
no.

Rašinių "Pastebėtos prieštaringos", Ištrenkės iš 2 dalies
"Būsimas be nusikaltimo", "Apie mūsų politiką",
"Užteks tik priimti" laikymas platinimo tikslu.

Kreatos protokolu nustatyta, kad L. Dambrauskas būtuose
buvo rasti 3 egzemplioriai rašytos teksto "Pastebėtos
prieštaringos", Ištrenkės iš 2 dalies", po vieną egzempliorių
rašinių "Būsimas be nusikaltimo", "Apie mūsų politiką",
"Užteks tik priimti".

Apšilimo nustatyta, kad kūrinys "Būsimas be nusikaltimo"
bei ištrenkų ir citatų rinkinys "Užteks tik priimti" buvo

placiai parduotas L. Dambrauskas namams.

Toliau būda įrodyta, kad L. Dambrauskas laikė šiuos radi-
nius. Tiekto "Pamokytose prisiminimai". Ištraukos iš 2 dolio
buvo atpausdinti keli egzemplioriai. Kuris "Daukša be nuolat
tino" ir rinkinis "Vėtrės tik priminti" buvo naudojami, kuriant
namams, kurie kaip jau sakėmės minėta, buvo platinti. Tai
įrodo, kad L. Dambrauskas šiuos kurinius laikė platintais tikslu.

Kai kurie L. Dambrauskui pateikti kultūriniai teiginiai, kurie
posėdyje nepasitvirtino. Teiginiai kultūriniai, kad platina
radių, pavyzdžiui "Lėkimas iš lėgerio - pirmąjį susitikimą"
rašė kretos mota L. Kulvietytės buv. L. Dambrauskas parodė, kad
ši kurinys laikė inkaro kabinete darbe stalo staldiniuose, tačiau
jo nepaaušino bei nei L. Kulvietytei nei kitiems asmenims nepar-
davo. Toliau, kad tai pats jo bendradarbis, išvykęs į Ispaniją,
Aniselin. Šis jo parodymai nerūgėti. Išduotoja L. Kulvietyte
parodė, kad ši tekstą jo gavo iš A. Aniselin. Įrodymai, pateigiam
šių šios aplinkybės, byloje nesurinkta. Tuo būdu L. Dambrauskas
dalyvavimas šio teksto darymame bei platinate nesutvirtintas,
todėl ši veika iš jo kultūrinio pašalinama.

L. Dambrauskui pateiktas kultūriniai, kad jie išplatino
1-ją savo namų dalį "Daukšos pildymas" L. Černiauskienai.
L. Dambrauskas parodė, kad jie iš tikrųjų davė pakeičyti savo
namų dalį L. Černiauskienai, tačiau tai buvo kitas kultūrinis
variantas, nei tas kuris yra byloje ir joms buvo vien asmeninio
pobūdžio prisiminimai, nesuėję su vienos ar kitos sutvarkos
vertinimu. Išduotoja L. Černiauskienė parodė, kad, skaitydami
prisiminimus, ji nepastebėjo antitarinių teiginių. Kitų įrody-
mų, jog L. Černiauskienai perduotame kūrinyje buvo antitarinių,
dramatiškų pasisakyimų, byloje nėra. Todėl ši veika iš L. Dambraus-
ko kultūrinio pašalinama.

L.Dambrauskas kaltinamas, kad 1979 m. parašė antitarybinio turinio straipsnį "Palyginant Aleksandro Solženicyno 60-amejį jubiliejų ir penkerių metų išėjimo iš TSRS sukektį", kuris buvo patalpintas nelegaliame leidinyje "Perspektyva". L.Dambrauskas neigia, rašė ir platina šį straipsnį. Kaltinimas pagrįstas vien tais įrodymais, kad straipsnis pasirašytas tu patiu slapyvardžiu, kaip ir L.Dambrausko parašytas rašinys apie 1980 konstituciją bei šio straipsnio mašinraštiniu tekstu būviam pas L.Dambrauską. Tačiau šie faktai nuleidžia daryti kategorišką išvadą, kad straipsnio autorius yra L.Dambrauskas. Pažymėtina, kad straipsnis buvo atspausdintas autaisio kitoje byloje Okupacijos rašomajame mašinėlė, o tiesioginių įrodymų apie jų kontaktus byloje nėra. Todėl šis epizodas iš L.Dambrausko kaltinimo taip pat pašalinamas.

Byloje nėra įrodymų, kad L.Dambrauskas savo dienoraštinio tipo rašinį "1979metas palydint" laikė platintu tikslu. L.Dambrauskas neigia tokius kaltinimus. Apšiuva nustatyta, kad šis rašinys iš tiesų yra dienoraštinio tipo. Žinoma, kad dienoraščiui paprastai nėra skiriamas kitas asmeninis. Todėl šio rašinio laikymas platintu tikslu iš L.Dambrausko kaltinimo pašalinamas.

Rašinių apšiuva nustatyta, kad tiek L.Dambrausko sukurti asmeninio pobūdžio rašiniai, tiek jo platinti ar laikyti platintu tikslu straipsniai yra antitarybinio, šmeižtinio turinio. Štai, asmeninio pobūdžio rašiniuose neigiamai atsiliepiama apie Tarybų valdžios atkūrimą Lietuvoje 1940 metais, šie įvykiai vertinami kaip okupacija, liudijami asmenys, kovoję prieš Tarybų valdžią, išjuokiami tarybiniai organai bei jų atstovai.

Straiptys "Tiesioginė demokratizacija šalis pasaulis arba tos šalies konstitucija jos piliečio pašalinis" šiais laikais tarybinė santvarka, jos konstitucija, bendrąsiai vertinama Tarybų valdžios atkuriamos Vokietijos respublikos. Kitose kuriamose tai pat gausu šiaurinių tvirtinimų apie tarybinę visuomeninę santvarką, komunistų partiją ir Tarybinę armiją, Tarybų valstybės užsienio politiką, ekonomiką.

L. Dombravskas antitarybinio turinio kūrinius rašė bei platinė ilga laiką, sistemingai bei nuosekliai, išskleidęs faktus, darydamas apibendrinimus, šiaurinėms atsiliepti apie įvairias tarybinio gyvenimo erdvi ir tai liudija, kad jis veikė su tikslu susilpninti Tarybų valdžią. Taigi, jis padarė nusikaltimą, numatytą Lietuvos SPA 82 10 str. 1 d.

Skirdamas L. Dombravskai bausmę, kolegija sunkiausiai bei lengviausiai jo atsakomybę aplinkybių nenustatė. L. Dombravsko asmenybę charakterizuoja tai, kad jis jau buvo teistas už itin pavojingą valstybinei nusikaltimą. Antra vertus, kolegija atsižvelgia į produktyvų L. Dombravsko mokslinį darbą, jo sveikatos būklę bei asmeninę asilę. Kadangi L. Dombravskas padarė gana pavojingą socialistinei visuomenei nusikaltimą jam skirtas laisvės atėmimo bausmė. Atsižvelgiant į nusikaltimo pobūdį, kolegija laikė, kad L. Dombravskui turi būti paskirta ir papildomoji bausmė - nutūrinimas.

Daiktiniai įrodymai - rašomi šaltiniai "Smith-Corona" kaip nusikaltimo padarymo įrankis konfiskuotais, šiti daiktiniai įrodymai saugotini šauklienuojame byloje.

Todovandamui Lietuvos SPA 82 10 str., teikiant kolegijai

D e m b r a u s k a Lada, kreipianti kaitu, padarinti nusikaltimą, nusatytą Lietuvos TSK MK 60 str. 1 d. ir subbausti jį laisvės atėmimu trejiems metams ir šešioms mėnesiams, atliekant bendrą giesčiojo režimo patalpos darbą kolonijoje su nutėmimu dviejiems metams.

Sausti L. Dembrauską teisios salėje bei bendros atlikimo proekia jam skaičiuoti nuo 1984 m. spalio 3 d.

Daiktinį įrodymą - rašomąją mašinėlę "Smith-Corona" konfiskuoti, kitus daiktinius įrodymus saugoti bendžiarsioje byloje.

Kuesprendis kasacinio tvarka neskaudkiamas ir apptotetuojanas.

Pirmininkaujantysis (pos.) A. Pėstininkas,

Laudios tarėjai (pos.) V. Barokevičienė ir A. Kavaliūnas.

buoreses tikres:

Telams narys

A. Pėstininkas